

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Sexta. De Meteoris ignitis Supremæ Regionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

tione; quia coruscatio est ignis rarus in latum expansus. Varia fulminum genera distinguunt Authores, maximè Seneca Lib. 2. naturalium Quæstionum cap. 40. unum est, quod terebrat, seu penetrat, & est valde subtile, & per poros transit corporum, & sic aliquando tangit, per parietes domus, & occiduntur homines ibi existentes illæsis muris imò in ipsis hominibus nullum apparet vestigium læsionis. Aliud est fulmen, quod discutit, seu dissipat, & illud est valde conglobatum, & spissum, icæque suo montes & Petras frangit. Unde inquit Scotus hic lib. 3. Quæst. 2. art. 2. dicunt aliqui, quòd cum tali fulmine cadant lapides, & metalla superius generata, à quibus causatur talis dispositio, & quàmvis secundum Scotum ibidem, illud sit bene possibile, non tamen semper ita est, sed causa est, inquit Scotus, quia materia illa est fortis valde & viscosa, & ideo ictus ejus, propter impulsum, est impetuosior & fortior. Tertium est quod adurit.

VIII
Diversitas Fulminum
unde oritur.

Diversitas fulminum provenit etiam

ex aliis capitibus, scilicet ex colore, aut motu, nam quoddam fulmen est albi coloris ad modum flammæ albæ, quoddam est rubrum, quoddam est croceum, quoddam est nigrum, & quoddam rubicundum, & talis diversitas provenit ex diversitate materiæ; Item ex parte motûs, nam contingit, aliquod fulmen moveri transversaliter, ad modum volatus avis, aliud movetur, quasi directè deorsum, & quandoque attingit terram, quandoque non. Dixi quasi directè, quia nulla impressio ignita descendit directè, contra suam inclinationem naturalem; sed tantum transversaliter, vel lateraliter, & secundum Scotum ibidem, quandoque differunt Fulmina quoad locum generationis, ut Fulmina in nube generata, & in terra, sicut quandoque visum fuit, inquit, exire Fulmen de monte Æthna, & hujusmodi probabiliter generatur ex fontibus Sulphureis decurrentibus sub illa parte terræ; Fulmina plerumque contingunt eo tempore, quo Fulgura, & tonitrua; Item in Locis temperatè calidis, unde rarò in Scithia visuntur, rationem reddit Scotus, quia exhalatio, quæ est materia Fulminis, in Locis excessivè calidis statim consumitur, & in locis excessivè frigidis, propter constrictionem pororum, non elevatur. Plurimos verò effectus Fulminis numerat Scotus Loco citato Art. 2. per totum Conimb. suprâ cap. 6. quorum præcipui sunt isti, nam, teste Senecâ lib. 2. naturalium Quæstionum cap. 31. gladius liquefit Fulmine illæsâ vaginâ, aurum in bursa, ossa in animali integrâ carne, &c. rationem reddit, quia Fulmen est valde subtile, & talium poros facile penetrat, donec veniat ad densa, & dura, quæ sibi resistendo uniuntur. Et hinc etiam sæpè dolium comburitur manente vino saltem per tres dies, ratio hujus est, quia virtute Fulminis tota viscositas vini foras extrahitur, & ex ipsâ sit quædam superficies per modum pellis circumdans vinum, per quam vinum potest præservari saltem tribus diebus; Tale vinum est venenosum, & mortiferum, F. Amandi Hermann Physica.

vel amentes facit. Hanc Doctrinam declarat Albertus Magnus exemplo alicujus herbæ, quam Medici vocant Profelium, de qua Dioscorides lib. 4. cap. 7. nam dum illa herba vino miscetur, vinum repletur humore quodam viscoso, quem vinum infuso calore ad extremitates diffundit, ibique condensatur, & quasi callum cohibet vinum ad Tempus fluere; Quandoque verò oppositum hujus contingit, siquidem teste Lucretio, vinum aliquando illæsò dolio ictu Fulminis absuntur, ratio est, quia rarefacta sunt latera vasis, & Fulmen subintrans per poros summâ vi caloris vinum exhaust, & tale Fulmen debet esse valde subtile, ita sæpè contingit, ut interficiat foetum in utero Matris, Matre illæsâ ob suam, ut dixi subtilitatem, & foetus teneritatem simul. Fulmen etiam sæpè venenata facit salubria, & salubria venenata, cujus ratio diversa dispositio materiæ, & ejus qualitatum, sic videmus, quòd Sol induret lutum, & emolliat ceram, idem aer sufflatus accendit candelam extinctam, & extinguit accensam, inquit Scotus non omnia tamen indifferenter percutiuntur à Fulmine, imò aliqua sunt, quæ nullo modo à Fulmine percutiuntur secundum Authores, inquit Scotus, ut sunt arbores habentes poros clausos, ut Laurus, secundum Plinium, aquila ex avibus, & inter Belluas vitulus Marinus. Unde secundum Scotum antiqui Reges, & Principes volentes se præservare à Fulmine cooperiebant domos suas pellibus vitulorum marinorum, sed difficile est, inquit, hujus rei dare causam, nisi diceretur, quòd hujusmodi vitulus habet naturalem virtutem fugandi Fulmen, ut Adamas, qui habet naturalem virtutem attrahendi ferrum, & alia fugandi, vel ut alii volunt, scilicet Conimb. quod talia vivencia naturali instinctu præfagiant fulmina, & proinde sese recipiant in tutissima loca; Idem dic se Aquila, laurum verò non percuti Fulmine commentum esse docet, Vicomencalus in cap. 1. 3. Meteor. Referens suo tempore laurum Fulmine tactam, apud Conimb. supra. Sunt etiam qui referunt gestantem lapidem Hyacinthum Fulmine non ferendum, quod fabulam docet esse Scaliger in Cardan: Exercitio 113. Modus ergò optimus præservandi hominem à Fulmine est, quem tradit Scotus ibidem Num. 10. habitare in locis subterraneis, vel inquit est spissitudo muri lapidei supra caput, nam talis Locus fortius resistit ictibus Fulminis, ideo deprimi non potest, nisi ictus Fulminis fuerit valde impetuosus. Hæc de Meteoris ignitis mediæ Regionis.

An Et que sint que non feriantur à Fulmine.

QUÆSTIO VI.

De Meteoris ignitis suprema Regionis.

Cometas seu stellas comatas non

generari in infima regione aeris ex nimia eorum à nobis distantia, nec in media ob nimiam ejus frigiditatem, nec in Sphæra ignis, quia materia cometa ibi statim consumeretur, & totaliter dissolveretur, quod

I. Locus Cometarum.

Gggg

quod non contingit in Cometis, quod etiam non generentur in Cœlis liquet, quia non sunt de materia Cœli, ut probat Scotus hic lib. I. Quæst. 17. Art. 2. quinque argumentis, & solvit septem argumenta in oppositum, & ostenditur quia Stellæ comatæ sunt generabiles & corruptibiles, quod repugnat illi quod est de natura Cœli, vel in Cœlo collocatum contra hoc vide argumentum non contemnendum Philosophorum & Astronomorum apud Conimb. cap. 3. hic. De natura autem, & materia Cometarum vide opiniones tacitis A. A. nominibus apud Scotum hic Quæst. 17. Art. 1. refutatas, & apud Connimbricenses hic Tract. 3. cap. 1. & 2. expressis nominibus. Vera & Aristotelica sententia, quam sequitur Scotus hic Quæst. 18. Artic. 1. num. 2. est materiam Cometarum esse exhalationem terrestrem, tenacem, ventuosam, inflammabilem, elevatam ab istis inferioribus ad supremam regionem aëris, in quam agit calor istius regionis adjutus à calore ignis vicini, & qualitatibus corporum Cœlestium, à quo calore tandem inflammatur, & generatur Stella comata, & nova exhalatio similis continuo elevata fursum ad illam accedit, vel per ascensum, vel per attractionem, inquit Scotus sicut guttæ aquæ circumquaque generatæ concurrunt ad principium fontis, & ex tali continuo ascensu exhalationis confimilis continuatur Stella comata in sua duratione, & propter diversitatem istius exhalationis secundum situm, vel secundum raritatem vel densitatem. Unde est trita divisio ista Cometæ in erinitum, seu comatum, barbatum & caudatum, si enim exhalatio in medio grossior sit in extremitatibus verò rarior & subtilior, ita ut lumen circumquaque veluti crines in orbem fundat, dicitur Cometa crinitus; Si verò exhalatio versus unam partem tantum extendatur in longum satis vocatur caudatus; Si tantum modicè extendatur dicitur barbatus, & quod talis materia, Cometarum sit patet ex eo, quod tempore, quo apparent Cometæ ordinariè sint magni venti & procellæ, siccitas, sterilitas, terræ motus, &c. Quæ omnia ex simili materia generantur. Unde est illud Arati in Phœnomenis

Criniti existunt multi squallentibus annis.

II.
Duratio Cometarum incerta.

Varia Exempla vide hujus apud Conimbri hic cap. 8. & de tempore durationis ibidem cap. 4. Circa medium ibidem referunt ex Josepho lib. 2. de bello Judaico ante excidium Hierosolymitanum durasse Cometam anno integro, sed non habet determinatum nisi pro varietate materiæ, & ultra sex menses raro visuntur, minima tamen eorum duratio juxta Philosophum est septem dierum; sed non est prætereundum illud, quod notavit Scotus supra num. 4. posse aliquando stellam comatam esse de materia Cœli, quoad suum corpus & de natura Elementorum quoad crines & caudam, quod tunc fit quando aliqua stella fixa, vel erratica attrahit ad se ab istis inferioribus exhalationem siccam, terrestrem, & viscosam usque ad supremam regionem aëris, quæ ob nimiam

suam à nobis distantiam, apparet continua plene tali Stellæ, sicut dum respicimus ad extremam Horizontis rotam, & terram continuari putamus; & quod hoc fit verum confirmat experientia, quæ observantur Astronomi sæpè desinere crines & caudam Cometæ, corpore manente etiam immoto.

Sed differentia Cometarum de qua Scotus hic Quæst. 7. Art. 2. per totum est multiplex, differunt enim magnitudine, multitudine, duratione, figurâ, colore, raritate, densitate, loco, motu locali &c. ratio primi, tertii & quarti patet ex dictis. Ratio secundi est, quia in variis locis simul elevatur talis exhalatio. Ratio quinti est densitas, vel raritas materiæ, si enim materia est densa & spissa, Cometa apparet rubicundus, quia reflectit radios; Si est rara materia, apparet albi coloris, quia transmittit lumen. Ratio sexti & septimi patet inde. Ratio octavi est, quia licet locus universalis sit suprema regio, tamen plerumque apparet Cometæ versus Septentrionem & Austrum, & hoc extra Tropicos, quia nimius calor, qui regnat intra Tropicos apparent, ut patet de Cometæ, qui tempore Nichomari Atheniensium Principis apparuit circa æquinoctialem circulum, paucis tamen diebus durabat. Sed ut sciatur quæ sit causa diversitatis in motu, sciendum est Cometam visum esse frequenter moveri motibus diversis, movetur enim motu diurno ab Oriente in Occidentem motu sui continentis scilicet aëris, qui cum sphaeris Cœlestibus circulariter movetur, & talis motus est præter ejus naturam, & neuter secundum Scotum, hic Quæst. 13. Art. 2. num. 8. movetur etiam fursum, vel quia trahitur à Stella aliqua cui subijcitur, quæ Stella altius ascendit in suo Epicyclo, ideo, quia per lineam rectam aspiciet Cometam illum fortius attrahit fursum, vel quia materia ipsius Cometæ levior sit, quæ nimio colore; vel ob utrumque simul movetur etiam deorsum, quia ex materia inferiori additur ipsi nova materia quæ gravitat; vel quia deficit virtus attractiva fursum, movetur & nunc velocius versus Orientem, nunc versus Occidentem, nunc versus Septentrionem, nunc versus Austrum & e contra, & hoc quia est aliqua constellatio versus Orientem, quæ fortius ad se movet Cometam, quam alia constellatio versus Occidentem vel e contra; Et similiter discurrere de cæteris. Ex quibus patet diversitas Cometarum. Cometa autem potest sic cum Scoto definiri.

Cometa est exhalatio terrena habens partes fortes coherentes elevata ad supremam regionem aëris æstus regnorum, & altiarum magnarum Provinciarum alterationem signans in hoc mundo. Quæ descriptio patet usque ad illam partem æstus regnorum &c. pro ejus declaratione est.

QUE.